

POSUDEK

vedoucího diplomové práce

Jméno a příjmení studenta: Barbora Česáková

Název práce: **Právní aspekty výzkumu kmenových buněk**

Jméno a příjmení vedoucího: JUDr. Petr Šustek, Ph.D.

1. Cíle, metodika zpracování práce a aktuálnost tématu:

Diplomantka si zvolila nesporně velmi zajímavé téma, které – i přes jisté snížení zájmu laické i odborné veřejnosti oproti polovině minulé dekády - neztrácí nic na své aktuálnosti. Nadto se právní úprava výzkumu kmenových buněk dotýká rovněž širších témat, především obecné přípustnosti a regulace vědeckého výzkumu, při kterém dochází k ničení lidských embryí. Zpracování tématu tak lze přivítat. Diplomantka prokázala znalost zákonné úpravy i aktuální judikatury Evropského soudu pro lidská práva, jako i schopnost orientace v odborných textech (včetně anglických).

2. Struktura a členění práce:

Text (63 stran včetně úvodu a závěru) je přehledně a jasně členěn, jeho struktura je velmi logická, jednotlivé pasáže na sebe systematicky navazují. Vnitřní členění je v souladu s klasickými doktrinárními přístupy. Práce je v základu složena z pěti kapitol, které se rozpadají na jednu až dvě úrovně podkapitol. První kapitola uvozuje čtenáře do problematiky pomocí (velmi vhodně obrazově doprovázeného) představení kmenových buněk a různých způsobů jejich klasifikace. Ve druhé kapitole autorka přibližuje některé neprávní aspekty výzkumu kmenových buněk, konkrétně jeho historii, související bioetické otázky a současně možnosti využití kmenových buněk v lékařství (včetně kontroverzní oblasti moderních eugenických tendencí). Třetí kapitola je věnována mezinárodněprávní úpravě výzkumu kmenových buněk a ochrany embrya se zvláštním důrazem na Úmluvu o ochraně lidských práv a základních svobod a Úmluvu o lidských právech a biomedicíně. Ve čtvrté kapitole diplomantka představuje tutéž problematiku v perspektivě českého právního řádu. Nejprve přitom pojednává o ústavněprávní i občanskoprávní ochraně práva na život a dále o právní úpravě interrupcí a asistované reprodukce. Poté autorka přikročuje k představení právní úpravy samotného výzkumu souvisejícího s kmenovými buňkami zasazenému do obecného kontextu regulace medicínského výzkumu a jeho typů. Následně diplomantka přibližuje zákon č. 227/2006 Sb., o výzkumu na lidských embryonálních kmenových buňkách, zasazuje jej do teoretické klasifikace rozdílných přístupů evropských jurisdikcí k předmětné materii, a rovněž označuje prameny právní úpravy výzkumu na adultních kmenových buňkách. Závěrečná pátá kapitola je věnována rozsáhlému představení judikatury Evropského soudu pro lidská práva týkající se ochrany lidského embrya, kterou autorka přehledně rozděluje na rozhodnutí týkající

se práva na život, interrupcí a asistované reprodukce a konečně samotného výzkumu na kmenových buňkách (včetně jejich získávání a využití).

3. Rozsah a úroveň použitých zdrojů a práce s nimi:

Diplomantka při zpracování diplomové práce využila adekvátní množství pramenů zahrnujících právní předpisy, odbornou literaturu včetně anglické i zahraniční judikaturu. Zarážející ovšem je, že autorka v seznamu zdrojů uvádí celkem pět pramenů, které v práci nejsou na žádném místě citovány (Císařová, Gerloch, Pedersen, Sýkora, Těšinová). V poměru k celkovému množství použitých pramenů se nejedná o mnoho zdrojů, považují však za nutné, aby diplomantka tuto skutečnost v průběhu obhajoby dostatečně vysvětlila. Citace jsou v práci uváděny na správných místech a to v zásadě v souladu s normou pro zpracování těchto písemností.

4. Jazyková, stylistická úroveň a formální úprava diplomové práce:

Jazyková i stylistická úroveň práce je průměrná, práce je srozumitelná a poměrně čtivá, byť je zatížena těžkopádnějšími stylistickými obraty. Práci nezatěžují zásadní gramatické chyby ani stylistické nedostatky, ačkoliv se v ní často vyskytují drobnější přehlédnutí. S právní terminologií diplomantka pracuje správně.

5. Odborná kvalita zpracování tématu diplomové práce:

Práce je po odborné stránce s ohledem na požadavky kladené na práci tohoto stupně standardní. Rozsahem se jedná o práci průměrnou. Diplomantce se podařilo vypracovat kvalitní a komplexní vhléd do tématu, přičemž oceňuji vřazení tématu práce do širšího kontextu včetně biologické a především etické perspektivy a rovněž srovnání české právní úpravy s úpravami zahraničními. Místy autorka používá ne zcela jasná či podložená tvrzení (např. chybný názor, že s potřebou ochrany lidského embrya se v právu poprvé setkáváme v souvislosti s asistovanou reprodukcí), jedná se však spíše o záležitosti, které mají vzhledem k zaměření práce sekundární význam. Komplexnost práce je snad zmenšena nezařazením (být pouze nepřímé) právní úpravy materie v evropském právu, nejedná se však o zásadní nedostatek.

6. Otázky k zodpovězení při obhajobě práce:

V závěru práce (str. 62) vyjadřujete přesvědčení, že názor osob na počátek lidského života a počátek jeho ochrany nelze změnit pouhým vydáním právního předpisu či soudního rozhodnutí, a současně píšete o tom, že relevantní aktéři včetně politiků a Evropského soudu pro lidská práva mají usilovat o sblížení názorů i právních úprav mezi státy. Rozvedte prosím Vaši pozici ve velmi zajímavé diskusi ohledně správného vyvážení dvou protichůdných tendencí: na jedné straně ochrany individuální autonomie i státní suverenity v kulturně a společensky kontroverzních otázkách a na straně druhé úsilí o dosažení v zásadě jednotné úrovně ochrany lidských práv mezi státy i uvnitř nich.

V současné době světová odborná veřejnost živě diskutuje o možnosti prodloužení čtrnáctidenní věkové hranice, po které na základě většiny současných právních úprav musí být lidské embryo v prostředí *in vitro* zničeno. V České republice naproti tomu platí poměrně přísný sedmidenní limit. Jaké je Vaše očekávání budoucího legislativního vývoje u nás a v zahraničí a jaké časové omezení výzkumu na lidských embryích byste osobně uvítala? Prosím odůvodněte Vaši odpověď.

7. Závěr:

Předložená práce prokázala diplomantčinu samostatnost při zpracovávání aktuálního tématu, jakož i její schopnost orientovat se v zákonné úpravě, odborné literatuře i zahraniční judikatuře. Autorce se podařilo vypracovat ucelený a zajímavý přehled problematiky. Ačkoliv práce není prosta nedostatků (zejména absence zohlednění nepřímé úpravy materie v evropském právu a poměrně vyšší množství překlepů), jedná se o kvalitní práci na velmi aktuální téma. Je nicméně třeba vyžadovat, aby autorka přesvědčivým způsobem zdůvodnila určitou nesrovnalost v uvádění pramenů v seznamu zdrojů (viz výše). Z toho důvodu doporučuji práci k ústní obhajobě s předběžným hodnocením **výborně** nebo **velmi dobře** v závislosti na zodpovězení položených otázek.

Datum: 20. 11. 2017

JUDr. Petr Šustek Ph.D.